

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 29/2023, referent a l'Institut Lluís Vives del Departament d'Educació.

Antecedents

1. En data 29/09/2022, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades una denúncia contra l'Institut Lluís Vives del Consorci d'Educació de Barcelona (IES), pertanyent al Departament d'Educació, amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals.

Per una banda, la persona denunciant, exprofessor de l'IES, manifestava que durant el curs escolar 2021-2022 la direcció de l'IES va compartir amb tot el professorat, de tots els cursos, la informació relativa a tot l'alumnat de l'IES, sense excepcions, incloses les dades personals com el domicili, el telèfon i l'adreça electrònica d'ambdós pares, les intervencions socioeducatives. Aquesta informació s'havia compartit a través de l'adreça electrònica corporativa, amb el domini "@illuisvives.cat", i amb serveis d'emmagatzematge al núvol Google Drive. Afegia que, per indicació de la direcció de l'IES, el professorat havia de resumir en un full de càlcul, visible per a tot el professorat, la informació personal obtinguda a partir d'una trucada telefònica amb la família.

Per altra banda, exposava que durant el mes de gener de l'any 2022 la direcció de l'IES també va compartir amb el professorat, a través del núvol, el document "21-22 Quarantenes". En aquest document apareixien tots els alumnes del centre, marcats per colors "(amarillo, lila)", cosa que permetia identificar l'alumnat que havia de fer quarantena i els que no, atès que el professorat havia de "pasar lista y excluir del instituto los que sabíamos que no estaban vacunados y no habían pasado el covid".

La persona denunciant acompanyava el seu escrit de denúncia amb un dispositiu d'emmagatzematge USB, que contenia la documentació següent:

- Una carpeta comprimida, denominada "21-22", que entre altres coses conté sis carpetes referides als cursos de 1r ESO, 2n ESO, 3r ESO, 4rt ESO, 1r BATX i 2n BATX. Al seu torn, cada carpeta conté els documents de seguiment de l'alumnat de cada curs i grup, amb la llista d'alumnes identificats amb noms i cognoms. En aquests documents hi consten les dades identificatives i de contacte de l'alumnat i de les seves famílies (com ara, la data de naixement de l'alumne/a, adreça de correu postal i de correu electrònic, números de telèfon) i, també, el resum de les trucades i de les entrevistes mantingudes amb les famílies de l'alumnat que, en alguns casos, inclouen referències al comportament, situació familiar i les necessitats educatives de l'alumnat ("dificultats en algunes matèries", "porta unes setmanes havent rebut moltes incidències", "no té ingressos").
- Un document -full de càlcul- denominat "21-22 Quarantenes", amb informació sobre el seguiment de casos COVID-19 i/o quarantenes dels mesos de gener i febrer de l'any 2022. Aquest document conté els llistats d'alumnes de cada curs, identificats amb nom i cognoms i grup. En alguns casos, s'ha marcat de color groc "l'alumnat malalt" o lila "l'alumnat en quarantena". Aquest document també inclou anotacions i comentaris,

que permetien inferir quins alumnes estaven vacunats o no, així com quins alumnes havien passat prèviament la malaltia; és a dir, dades de salut (“immunitzat”, “pendent resultats”, “pauta completa”, “Antígens continua positiu”, “no està vacunada”).

- Una impressió de pantalla del correu electrònic enviat per la direcció de l’IES des de l’adreça electrònica corporativa “(...)@illuivives.cat”, per informar el professorat que els havia compartit el document “21-22 Quarantenes”. En aquest correu, la direcció explicava que el “document és de consulta pel professorat però les conserges també l’utilitzaran per a col·laborar en el seguiment de casos” i, en relació amb això, afegia “No feu cas dels comentaris o anotacions que veieu”.
2. L’Autoritat va obrir una fase d’informació prèvia (núm. IP 337/2022), d’acord amb el que preveu l’article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d’aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l’article 55.2 de la Llei 39/2015, d’1 d’octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d’un procediment sancionador.
 3. En data 06/10/2022, la persona aquí denunciada va comparèixer presencialment davant de l’Autoritat Catalana de Protecció de Dades i se li va retornar el dispositiu d’emmagatzematge USB.
 4. En data 06/10/2022, es va requerir a l’IES denunciada que informés sobre la manera en què els documents, que contenien dades personals de l’alumnat i de les seves famílies, es van compartir amb el professorat del centre educatiu. També, que exposés la base jurídica que empararia la compartició al núvol, accessible per a tot el professorat, de la informació referent a tot l’alumnat del centre educatiu (dades identificatives i de contacte de l’alumnat i de les famílies; intervencions socioeducatives, altres categories de dades personals). Així mateix, que informés sobre la compartició del registre de trucades telefòniques mantingudes amb les famílies i del document de seguiment de l’alumnat en “quarantena” i “malalts” de COVID-19.
 5. En data 21/10/2022, l’IES denunciada va respondre el requeriment a través d’un escrit en què exposava el següent:
 - Que “La base jurídica que ens permet tractar les dades de l’alumnat del nostre institut, fins i tot les de salut, durant el període de pandèmia per Covid 19, és la funció educativa i orientadora que desplega el centre i que ve recollida i regulada en les lleis d’Educació vigents (LOE i LEC) a més d’altres que va promulgar el Departament d’Educació i que van permetre el tractament de les dades de salut sobre la Covid 19 de l’alumnat per gestionar les quarantenes de les escoles i instituts de Catalunya i poder garantir el dret a l’educació inclusiva i de qualitat. Els centres educatius vam haver d’acomplir totes aquestes normes.”
 - Que “D’altra banda, el centre demana també l’autorització a principi de curs als tutors i tutores legals per a la publicació de les dades de l’alumnat en diverses plataformes digitals utilitzant els documents d’autorització facilitats pel propi Departament d’Educació (...)”. “Per tant, també es comptava amb la informació i consentiment previs de l’alumnat o dels seus representants legals per a compartir les dades esmentades en el requeriment.” En aquest sentit, aportaven una còpia del model

“Autorització relativa als alumnes majors de 14 anys i dels professors i personal del centre: ús d’imatges, publicació de dades de caràcter personal i de material que elaboren.”

- Que “Una d’aquestes plataformes és Google Apps for Education. L’ús d’aquesta aplicació permet, entre d’altres coses, que únicament el professorat pugui consultar les dades de l’alumnat compartides quan es requereix amb l’únic objectiu de garantir la funció docent i orientadora.”
- Que “A més, cal tenir en compte que aquest accés a les dades de l’alumnat era exclusiu del professorat del centre directament implicat en els cursos i evolució dels alumnes, ningú més en podia tenir accés.”
- Que “(...) el professorat té molt present el fet que estan obligats a complir amb el deure de confidencialitat que estableixen les lleis educatives esmentades en relació amb la informació de l’alumnat de la qual tenen coneixement degut a la tasca educadora i orientadora que duen a terme.”

6. En data 23/05/2023, la directora de l’Autoritat Catalana de Protecció de Dades va acordar iniciar un procediment sancionador contra l’Institut Lluís Vives del Departament d’Educació, per una infracció prevista a l’article 83.5.a, en relació amb l’article 5.1.f, tots ells del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d’abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d’aquestes dades (RGPD).

En l’acord d’iniciació també s’assenyalava que l’IES havia comès una altra infracció, per la vulneració de l’obligació de protecció de dades des del disseny i per defecte. Això no obstant, s’indicava que, en aquest cas, atès que s’estaria davant d’un supòsit de concurs ideal d’infraccions, només se sancionaria la infracció més greu de les presumptament comeses, és a dir, la relativa a la vulneració del principi de confidencialitat.

7. Aquest acord d’iniciació es va notificar a l’entitat imputada, en data 26/05/2023, i concedia a l’entitat imputada un termini de 10 dies hàbils per formular al·legacions i proposar la pràctica de proves que considerés convenientes per defensar els seus interessos.
8. En data 09/06/2023, l’IES va formular al·legacions a l’acord d’iniciació.
9. En data 17/08/2023, la persona instructora d’aquest procediment va formular una proposta de resolució, per la qual proposava que la directora de l’Autoritat Catalana de Protecció de Dades declarés que l’Institut Lluís Vives del Departament d’Educació havia comès una infracció prevista a l’article 83.5.a en relació amb l’article 5.1.f, tots ells de l’RGPD.

Aquesta proposta de resolució es va notificar a l’entitat, en data 17/08/2023, i es concedia un termini de 15 dies per formular al·legacions.

El termini s’ha superat i no s’han presentat al·legacions.

Fets provats

1. Fet provat primer

Durant el curs escolar 2021-2022, la direcció de l'IES va compartir amb tot el professorat la carpeta denominada "21-22", la qual contenia una sèrie de dades personals de tot l'alumnat i de les seves famílies, emmagatzemades en subcarpetes corresponents a cada curs (1r ESO, 2n ESO, 3r ESO, 4rt ESO, 1r BATX i 2n BATX). La carpeta compartida contenia les dades identificatives i de contacte (nom, i cognoms, data de naixement de l'alumne/a, adreça de correu postal i de correu electrònic, números de telèfon) i, en alguns casos, dades de situacions o característiques personals (comportament, situació familiar, necessitats educatives).

D'altra banda, durant el mes de gener de l'any 2022, la direcció de l'IES també va compartir amb el professorat el document de seguiment "21-22 Quarantenes". Aquest document contenia els llistats de tots els alumnes en què s'indicava si estaven malalts o en quarantena, així com les anotacions que permetien inferir quins alumnes estaven vacunats o no i quins havien passat prèviament la malaltia.

La compartició d'aquesta informació amb el professorat de l'IES es va fer sense implementar les mesures tècniques i organitzatives adequades per evitar, des del disseny i per defecte, l'accés indiscriminat a les dades de tot l'alumnat.

2. Fet provat segon

Un exprofessor de l'IES va accedir a tota la informació continguda a la carpeta compartida "21-22" i al document de seguiment "21-22 Quarantenes".

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.
2. L'entitat imputada no ha formulat al·legacions a la proposta de resolució, però sí que ho va fer a l'acord d'iniciació.

Respecte d'això, tal com s'indica en la proposta de resolució, les al·legacions formulades per l'IES envers l'acord d'iniciació no són tendents a desvirtuar els fets imputats a l'acord d'iniciació, ni la seva qualificació jurídica, sinó que detallen les mesures adoptades per corregir els efectes de la infracció i es remeten a les al·legacions formulades durant la fase d'informació prèvia, les quals ja van ser tingudes en compte a fi d'analitzar els fets denunciats i, finalment, acordar la iniciació d'aquest procediment sancionador.

No obstant això, es considera oportú reiterar el més rellevant sobre les al·legacions formulades per l'IES envers l'acord d'iniciació:

- Que la compartició de dades personals al Google Drive es va fer perquè les famílies autoritzaven per escrit aquest tractament, utilitzant el model d'autorització del Departament d'Educació (document que l'entitat va aportar durant la fase d'informació prèvia).

- Que l'IES ha eliminat el sistema de compartició de dades personals des del Drive, de manera que els tutors/ores només poden accedir a les dades del seu alumnat des de l'aplicació Esfer@ (eina corporativa de gestió acadèmica i administrativa dels centres docents públics del Departament d'Educació). També assenyalava que cap docent comparteix cap dada derivada de les entrevistes amb les famílies (“ni tan sols amb l'equip directiu”).

En aquest sentit, en la proposta de resolució es puntualitza que, malgrat que aquesta Autoritat valora de forma positiva aquesta actuació, les mesures adoptades per corregir els efectes de les infraccions no desvirtuen els fets imputats, ni tampoc en modifiquen la qualificació jurídica, tot i que sí que poden desplegar efectes a l'hora de determinar si escau requerir mesures correctores.

3. En relació amb la conducta descrita al punt primer de l'apartat de fets provats, cal acudir a l'article 25 de l'RGPD, que en el seu apartat 2n disposa el següent:

“2. El responsable del tratamiento aplicará las medidas técnicas y organizativas apropiadas con miras a garantizar que, por defecto, solo sean objeto de tratamiento los datos personales que sean necesarios para cada uno de los fines específicos del tratamiento. Esta obligación se aplicará a la cantidad de datos personales recogidos, a la extensión de su tratamiento, a su plazo de conservación y a su accesibilidad. Tales medidas garantizarán en particular que, por defecto, los datos personales no sean accesibles, sin la intervención de la persona, a un número indeterminado de personas físicas.”

En aquest cas, cal tenir en compte que si bé la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, i la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, habiliten el tractament de dades de l'alumnat i de les seves famílies per gestionar l'acció educativa i orientadora, això no justifica que el sistema elaborat per l'IES permetés que tot el professorat tingués accés indiscriminat a les dades de l'alumnat de tots els cursos, incorporades a la carpeta compartida denominada “21-22” o al document “21-22 Quarantenes”.

A més, pel que fa al document “21-22 Quarantenes”, s'ha tingut en compte que, pel moment excepcional i d'urgència sanitària derivat de la situació de pandèmia de la COVID-19, fos pertinent que els professors coneguessin quins alumnes de les seves classes estaven malalts o fent quarantena, per passar llista i comprovar quins podien assistir a classe amb la modalitat presencial i a quins els corresponia assistir-hi de forma telemàtica. Però això no justifica que tot el professorat de l'IES tingués accés a tots els llistats d'alumnes i a les observacions específiques que hi contenien.

Durant la tramitació d'aquest procediment ha quedat acreditat el fet descrit al punt primer de l'apartat de fets provats, que es considera constitutiu de la infracció prevista a l'article 83.4.a de l'RGPD, que tipifica com a tal la vulneració de “las obligaciones del responsable y del encargado a tenor de los artículos 8, 11, 25 a 39, 42 y 43”, entre les quals hi ha la recollida a l'article 25 de l'RGPD transcrit més amunt, referent a la protecció de dades des del disseny i per defecte.

La conducta que aquí s'aborda s'ha recollit com a infracció greu a l'article 73.e de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (LOPDGDD), de la manera següent:

“e) La falta d’adopció de les mesures tècniques i organitzatives que siguin apropiades per garantir que, per defecte, només es tracten les dades personals necessàries per a cadascuna de les finalitats específiques del tractament, de conformitat amb el que exigeix l’article 25.2 del Reglament (UE) 2016/679.”

4. Pel que fa al fet descrit al punt segon de l’apartat de fets provats, cal acudir a l’article 5.1.f de l’RGPD, que preveu que:

“1. Los datos personales serán: (...) f) tratados de tal manera que se garantice una seguridad adecuada de los datos personales, incluida la protección contra el tratamiento no autorizado o ilícito y contra su pérdida, destrucción o daño accidental, mediante la aplicación de medidas técnicas u organizativas apropiadas (integridad y confidencialidad).”

El fet de compartir amb tot el professorat de l’IES la carpeta “21-22” i el document “21-22 Quarantenes” sense implementar les mesures apropiades per evitar que, per defecte, tot el professorat de l’IES tingués accés indiscriminat a les dades de l’alumnat, va comportar la vulneració del principi de confidencialitat, atès que s’ha acreditat que la persona denunciada va tenir accés a tota la informació compartida per la direcció de l’IES.

De conformitat amb el que s’ha exposat, el fet recollit al punt segon de l’apartat de fets provats constitueix la infracció prevista a l’article 83.5.a de l’RGPD, que tipifica així la vulneració de “los principios básicos para el tratamiento, incluidas las condiciones para el consentimiento a tenor de los artículos 5, 6, 7 y 9,” entre els quals hi consta el principi de confidencialitat.

Al seu torn, aquesta conducta s’ha recollit com a infracció molt greu a l’article 72.1.i de l’LOPDGDD, de la manera següent:

“i) La vulneración del deber de confidencialidad establecido en el artículo 5 de esta ley orgánica.”

En aquest cas, es considera que s’està davant d’un supòsit de concurs ideal d’infraccions, atès que les dues infraccions imputades estan estretament vinculades, perquè una és un mitjà necessari perquè es cometi l’altra (la no implementació de mesures adequades, d’acord amb la protecció de dades des del disseny i per defecte, hauria propiciat la vulneració del principi de confidencialitat).

L’article 29.5 de la Llei 40/2015, d’1 d’octubre, de règim jurídic del sector públic (LRJSP), estableix que “quan de la comissió d’una infracció derivi necessàriament la comissió d’una altra o altres, s’ha d’imposar únicament la sanció corresponent a la infracció més greu comesa.”

A la vista de l’anterior i del que disposa l’article 29.5 de l’LRJSP, en aquest cas escau imposar només una sanció, corresponent a la infracció més greu de les presumptament comeses; és a dir, la relativa a la vulneració del principi de confidencialitat, qualificada com a infracció molt greu.

5. L’article 77.2 de l’LOPDGDD disposa que, en el cas d’infraccions comeses pels responsables o encarregats enumerats a l’article 77.1 de l’LOPDGDD, l’autoritat de protecció de dades competent:

“(…) dictará resolución declarando la infracción y estableciendo, en su caso, las medidas que proceda adoptar para que cese la conducta o se corrijan los efectos de la infracción que se hubiese cometido, con excepción de la prevista en el artículo 58.2.i del Reglamento (UE) 2016/679 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 27 de abril de 2016.

La resolución se notificará al responsable o encargado del tratamiento, al órgano del que dependa jerárquicamente, en su caso, y a los afectados que tuvieran la condición de interesado, en su caso.”

En termes similars a l'LOPDGDD, l'article 21.2 de la Llei 32/2010 determina el següent:

“2. En el cas d'infraccions comeses amb relació a fitxers de titularitat pública, el director o directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha de dictar una resolució que declari la infracció i estableixi les mesures a adoptar per a corregir-ne els efectes. A més, pot proposar, si escau, la iniciació d'actuacions disciplinàries d'acord amb el que estableix la legislació vigent sobre el règim disciplinari del personal al servei de les administracions públiques. Aquesta resolució s'ha de notificar a la persona responsable del fitxer o del tractament, a l'encarregada del tractament, si escau, a l'òrgan del qual depenguin i a les persones afectades, si n'hi ha.”

En aquest cas no cal requerir mesures correctores, ja que l'IES ha manifestat que ha dut a terme actuacions per corregir els efectes de la infracció comesa i evitar que es produeixin futurs incidents d'aquestes característiques.

Resolució

Per tot això, resolc:

1. Declarar que l'Institut Lluís Vives del Departament d'Educació ha comès una infracció prevista a l'article 83.5.a en relació amb l'article 5.1.f, ambdós de l'RGPD.

No cal requerir mesures correctores per corregir els efectes de la infracció, de conformitat amb el que s'ha exposat al fonament de dret 5è.

2. Notificar aquesta resolució a l'Institut Lluís Vives del Departament d'Educació.
3. Comunicar la resolució que es dicti al Síndic de Greuges, de conformitat amb el que preveu l'article 77.5 de l'LOPDGDD.
4. Ordenar que la resolució es publiqui al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010 i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, amb caràcter potestatiu l'entitat imputada pot

interposar un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar a partir de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de la Llei 39/2015. També es pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Barcelona, en el termini de dos mesos a comptar a partir de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelarment en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora